

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın **Adalet Bakanı Yılmaz Tunç** tarafından Anayasa'nın 98'inci ve TBMM İçtüzüğü'nün 96'ncı ve 99'uncu maddeleri gereğince yazılı olarak cevaplandırılmasını arz ederim. 24/11/2023

Öznur BARTİN

Halkarı Mülletvekili

Adalet Bakanlığı Adli Sicil ve İstatistik Genel Müdürlüğü'nün 31 Mart 2022'de açıkladığı veriye göre, 271 bin kapasiteli 384 ceza infaz kurumunda toplam 314 bin 502 tutuklu ve hükümlü bulunmaktadır. Bu kişilerin 275 bin 965'i hükümlü, 38 bin 537'si tutuklu. Cezaevi nüfusunun 300 bin 253'ü erkeklerden, 12 bin 173'ü kadınlardan, 2 bin 76'sı ise çocuklardan oluşmaktadır. Adalet Bakanlığı Ceza ve Tevfikeyleri Genel Müdürlüğü'nün verilerine göre Mart 2022 sonu itibarıyla Türkiye'de; 269 kapalı, 86 açık, 10 kadın kapalı, 7 kadın açık, 8 çocuk kapalı, 4 çocuk eğitim evi olmak üzere toplam 384 ceza infaz kurumu bulunmaktadır. 2021 yılında cezaevlerinde 272 bin kişi olduğu dikkate alındığında toplam cezaevi nüfusunun Mart 2022 itibarıyla 42 bin arttığı görülmektedir. Türkiye cezaevlerinde yaşanan hak ihlalleri özellikle kadınlar açısından daha vahim durumlar yaratmaktadır. Ayrıca kadınların cinsiyetlerinden ötürü yaşadıkları çok fazla özgün sorun bulunmaktadır.

Kadına yönelik artan şiddet haberleri, izole edilmesine rağmen cezaevlerinde de yaşanmaktadır. Başta yaşam hakkı olmak üzere birçok alanda kendini gösteren ihlallerle birlikte "işkence merkezlerine" dönen cezaevlerinde, kadınlar cezaevinde de toplumda olduğu gibi izlenme, davranışlarının kontrol edilmesi, yaptırımlarla karşılaşması ve benzeri mekanizmalara maruz kalmaktadır. Kameralarla izlenmeleri, yaptıkları tüm işlemlerin gözetim altında olması, katıldıkları atölyelerin cinsiyetlendirilmiş atölyeler olması, yaptıkları çalışmaların 'kadın işi' olarak tanımlanan işler olması, hapishane sisteminin yaklaşımın da toplumda maruz kaldıkları yaklaşımların yansıması olduğunu göstermekte ve bununla birlikte disiplin cezaları da o yaptırım mekanizmasının bir parçası olmaktadır. Cezaevlerinde kadın tutuklu sayısının oransal olarak azlığı, toplumsal cinsiyet eşitsizliği ve kadınların infaz sisteminde görünür bir yerde olmaması nedeniyle cinsiyete özgü ihtiyaçlar yeterince karşılanamamaktadır. Bazı kadınların karma cezaevlerinin kadın koşullarında kalması erkeklerin çoğunlukta olduğu bir cezaevinde kadın tutukluların birçok hakkının kısıtlanmasına, ortak alana çıkartılabilmeleri için erkeklerle karşılaşmayacakları biçimde etkinliklere çıkartılmaları yönünde düzenlemeler yapılması gerekmektedir. Uzun süreli cezaevinde kalan kadınlar kalıcı sağlık sorunları yaşamakta, havalandırmaya çıkarılma düzenleri, ısınma sistemlerinin yetersizliği, pedlerin tek çeşit satılıyor olması, beslenme eksikliği, temiz suya erişimde yaşanan sıkıntılar gibi hak ihlalleri kadın mahpusların sağlığını olumsuz etkilemektedir. Sağlık sorunu yaşayan kadınların hastane sevklerinin geç yapılması, kadınların hastaneye giderken ve jinekolog tedavisi sırasında kelepçelerinin çıkarılmaması, erkek infaz koruma memurlarının muayene odasından çıkarılmaması, kişisel ruh sağlığını etkileyecek bir deneyimi yaşayan mahpuslara ilişkin bir planlama yapılmaması, hapishanelerde sayıca az olan psikologların görüşmelerde sadece ilaç yazıp göndermesi sağlığa erişim noktasında yaşadıkları hak ihlalleri arasındadır. Cezaevlerinde yaşanan bir başka hak ihlali de 0-6 yaş grubu bebekler ve annelerinin temel ihtiyaç

malzemelerine erişememesidir. Çocukların da cezalandırılması gibi bir sonuç doğuran bu durum çocukların zihinsel gelişimi için oyuncak, oyun alanına dahil olma, dışarı çıkabilme, toprağa dokunabilme, beslenme gibi ihtiyaçlarının karşılanmamasına neden olmaktadır. Yine annelerin ya da hamile kadınların da benzer ihtiyaçları yeterince karşılanmamaktadır. Sayım esnasında kadın mahpuslara bağırılması, rencide edilmesi, ihtiyaçlarının karşılanmaması, ringlerde erkek personelle gitmeleri de ayrıca yaşanan hak ihlalleri arasındadır.

Bu bağlamda;

1. Çocuklu annelerin infazının ertelenmesine dönük bir girişiminiz olacak mıdır?
2. Süt, mama, ped, bebek bezi vb. ihtiyaçlarını karşılayamayan çocuklu kadınlara yönelik bakanlığınızın bir çalışması olacak mıdır?
3. Anneleriyle birlikte kalmak zorunda kalan çocuklar için kaç cezaevinde çocuk oyun alanı veya kreş hizmeti bulunmaktadır?
4. Çocukların, annelerinin, gebe kadın mahpusların yeterli-sağlıklı beslenmeye ve temiz suya erişimine ilişkin yürütülen çalışmalar nelerdir?
5. Cezaevlerinde kadın mahpusların yararlanabilmesi adına öz bakım ihtiyaçlarına ilişkin kantinlerde ürün çeşitliliği bulunmakta mıdır? Varsa bu ürünler kadın mahpusların alım gücünü karşılayabilecek düzeyde midir?
6. Kadın mahpusların kendilerini geliştirebilmesi, mesleki kazanımlar edinebilmesi için cezaevlerinde yürütülen sosyo-kültürel etkinlikler, atölyeler nelerdir?
7. Sağlık sorunu yaşayan kadınların ve çocuklarının hastane sevklerinin hızlandırılması, kadınların hastaneye giderken ve jinekolog tedavisi sırasında kelepçelerinin çıkarılması, erkek infaz koruma memurlarının muayene odasından çıkarılması, kişisel ruh sağlığını etkileyecek bir deneyimi yaşayan mahpuslara ilişkin psiko-sosyal desteklerin arttırılmasına ilişkin bir çalışmanız var mıdır?
8. Cezaevlerinin bulunduğu şehrin iklim koşullarına göre kıyafet sınırlamalarının değişiklik göstermesine ve kadın mahpuslar için kıyafet kotasının arttırılmasına yönelik bir çalışmanız olacak mıdır?
9. İdare Gözlem Kurulu Kararı ile tahliyesi engellenen kadın mahpus sayısı, gebe ve çocuklu kadın mahpus sayısı kaçtır? Varsa hangi gerekçe ile tahliyeleri engellenmiştir?